

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
ВІДДІЛ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ імені О. Я. САВЧЕНКО
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ПАВЛА ТИЧІНИ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ЛАБОРАТОРІЯ
ПСИХОДИДАКТИКИ імені Я. А. КОМЕНСЬКОГО
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
БРЕСТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БРДУ ІМЕНІ О. С. ПУШКІНА (БІЛОРУСЬ)
ВИЩА ШКОЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ІМЕНІ Я. А. КОМЕНСЬКОГО У М. ЛЕШНО (ПОЛЬЩА)
ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНКИ КУПАЛИ (БІЛОРУСЬ)
ДЗО «ГРОДНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ» (БІЛОРУСЬ)
ЖЕШУВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ПОЛЬЩА)
КАЗАХСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. АБАЯ (КАЗАХСТАН)
ПУБЛІЧНИЙ ІНСТИТУТ «ТРАКАЙСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОСВІТИ» (ЛИТВА)
ТРАКАЙСЬКИЙ ЦЕНТР РОЗВИТКУ ДОРОСЛИХ (ЛИТВА)

FOLIA COMENIANA

***ВІСНИК ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ПСИХОДИДАКТИКИ
ІМЕНІ ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО***

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОДИДАКТИКИ: ФІЛОСОФСЬКІ, ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

Випуск 2 (25)

Матеріали П'ятої Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Умань, 21–22 травня 2021 року)

Умань – 2021

ЗМІСТ

<i>Безлюдна Наталія.</i> Метод кейс-стаді в умовах компетентісного підходу підготовки майбутніх учителів початкової школи	5
<i>Бигар Ганна, Чуньківська Іванна.</i> Застосування здоров'язберігаючих технологій у Новій українській школі	9
<i>Бурак Валентина.</i> Тенденції професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи в умовах сучасних викликів	14
<i>Буяк Адам (Adam Bujak).</i> Вчитель і сучасна освітня реальність (Nauczyciel a współczesne realia edukacyjne)	19
<i>Бялик Оксана.</i> Професіограма викладача ЗВО: характеристика окремих компонентів	34
<i>Габінська Алла (Габинская Алла).</i> Психолого-педагогічні аспекти інформаційної безпеки особистості (Психолого-педагогические аспекты информационной безопасности личности)	39
<i>Гагарін Микола, Лиманська Ганна.</i> Особливості формування дослідницької компетентності у майбутніх педагогів	46
<i>Гарбар Світлана.</i> Сучасні інноваційні форми та методи виховання культури поведінки дітей старшого дошкільного віку	50
<i>Джалалов Я. С., Мамедов З. З., Абдуллаєв С. С. (Джалалов Я. С., Мамедов З. З., Абдуллаєв С. С.)</i> Кидки через плечі у боротьбі самбо (Броски через плечи в борьбе самбо)	56
<i>Дудник Наталія.</i> Характеристика ефективності управлінської діяльності закладом дошкільної освіти як проблема психолого-педагогічної теорії і практики	62
<i>Дудник Наталка.</i> Особливості проходження педагогічної практики студентів Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини в умовах дистанційного навчання	69
<i>Дука Тетяна.</i> Формування природничо-екологічної компетентності дітей дошкільного віку	73
<i>Євич Наталія.</i> Теоретичний екскурс щодо формування моральних ціннісних орієнтацій у дітей молодшого шкільного віку	78
<i>Івлева Надія (Ивлева Надежда).</i> Використання інноваційних технологій на уроках географії в умовах оновленого змісту освіти у Казахстані (Использование инновационных технологий на уроках географии в условиях обновленного содержания образования в Казахстане)	82
<i>Коберник Олександр, Коберник Галина.</i> Психодидактичний взаємозв'язок стимулювання і мотивації у навчальній діяльності	89
<i>Кононець Наталія.</i> Активізація навчальної діяльності магістрантів шляхом поєднання формальної та інформальної освіти як дидактична умова їхнього професійного зростання	96
<i>Кривда Валентина.</i> Гуманізація освітнього процесу в умовах сучасного закладу дошкільної освіти	101
<i>Кудла Марія.</i> Особливості самоосвітньої компетентності як однієї із	

Кононец Наталія,
*доктор педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та суспільних наук,
Полтавського університету
економіки і торгівлі, Україна*

Kononets Nataliia,
*Doctor of Pedagogical Sciences,
Department of Pedagogy and Social Sciences
Poltava University of Economics and Trade, Ukraine*

**АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
МАГІСТРАНТІВ ШЛЯХОМ ПОЄДНАННЯ ФОРМАЛЬНОЇ ТА
ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ДИДАКТИЧНА УМОВА
ЇХНЬОГО ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ**

**ACTIVATION OF EDUCATIONAL ACTIVITIES OF
MASTERS THROUGH COMBINATION OF FORMAL AND
INFORMAL EDUCATION AS A DIDACTIC CONDITION OF
THEIR PROFESSIONAL GROWTH**

Abstract. The paper highlights the mechanisms of realization of one of the didactic conditions of professional growth of future teachers of higher education while studying in a higher education institution – activation of educational activities of masters by combining formal and informal education. Formal education is nominated as a process of professional training of future teachers of higher education, informal education – as a process of self-education of undergraduates majoring in 011 Educational, pedagogical sciences in the field of knowledge 01 Education / Pedagogy (university, media, Internet self-education).

Keywords: educational activity, masters, 011 Educational, pedagogical sciences, branch of knowledge 01 Education / Pedagogy, higher school pedagogy, formal education, informal education.

Пошуки дієвих механізмів удосконалення процесу фахової підготовки магістрантів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка у закладах вищої освіти (ЗВО) спонукають нас звернути увагу на проблему їх професійного зростання як майбутніх викладачів вищої школи. Аналіз наукового доробку вчених (С. Мартиненко, Л. Мітіна, С. Нестуля, А. Ратушинська, А. Хуторський та ін.) вказує нам на педагогічну доцільність виокремлення такої дидактичної умови професійного зростання майбутніх викладачів ЗВО у процесі фахової підготовки як

активізація навчальної діяльності магістрантів шляхом поєднання формальної та інформальної освіти. Відтак, процес фахової підготовки майбутніх викладачів ЗВО розглядаємо як формальну освіту, яка здійснюється в освітньому процесі певного ЗВО за освітньою програмою «Педагогіка вищої школи» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, яка є нормативним документом, у якому визначається зміст навчання, встановлюються вимоги до нього, обсягу і рівня освітньої та професійної підготовки фахівця.

Активізацію навчальної діяльності майбутніх викладачів ЗВО у межах формальної освіти доцільно здійснювати за допомогою спеціально підібраного дидактичного інструментарію (зміст навчання, відображений переліком дисциплін освітньої програми, форми, методи, засоби навчання та контролю за навчальною діяльністю студентів, ресурсне забезпечення освітньої програми, адаптоване для конкретного ЗВО тощо). Водночас, кожен із викладачів у процесі фахової підготовки може розширити цей перелік та обрати будь-які методи активного навчання, які сприятимуть професійному зростанню магістрантів [1].

З метою активізації навчальної діяльності магістрантів шляхом гармонійного поєднання формальної та інформальної освіти майбутніх викладачів ЗВО доцільно організувати та провести низку заходів, здебільшого зацентрованих на інформальному складнику фахової підготовки магістрантів. Ефективним буде створення при випускаючих кафедрах у ЗВО педагогічних майстерень як оригінальної форми навчання або спільної діяльності у складі малої групи (від двох і більше осіб), яка, як зазначає М. Кононова, створює умови для сходження кожного учасника на новий щабель професійності та нового досвіду шляхом самостійної або колективної творчості, а також є формою передачі майстром (автором майстерні) технології свого педагогічного досвіду. У плані роботи майстерні можуть бути зазначені воркшопи, практико-орієнтовані семінари, майстер-класи, тренінги тощо. Зміст таких івентів складають, як правило, різноманітні завдання, професійні кейси, проєкти, виховні заходи, які магістранти разом з викладачами кафедри будуть розробляти та упроваджувати в освітній процес. Ми погоджуємось з думкою дослідниці і вважаємо, що інформальна освіта є природним доповненням професійного життя, а отже, й майбутньої професійно-педагогічної діяльності магістрантів [3].

З метою активізації інформального складника фахової підготовки майбутніх викладачів ЗВО, магістрантам доцільно брати участь у конференціях, Інтернет-конференціях, вебінарах, науково-практичних семінарах, конкурсах, педагогічних читаннях, у роботі кафедри тощо. Сприятиме професійному зростанню магістрантів і такий сучасний механізм інформальної освіти, як використання контенту соціальних мереж – сучасного ресурсу для підтримки групової взаємодії та інтерактивного спілкування в Інтернеті з навчальною метою.

Ураховуючи те, що інформальна освіта здійснюється зокрема через самоосвіту (університетську, мас-медійну, Інтернет-самоосвіту), відвідування бібліотек, особливу увагу слід звернути на роль бібліотекаря, яка трансформується до педагога-бібліотекаря – мотиватора навчальної діяльності студентів, який разом з викладачем не лише мотивує, але й задає напрямний вектор пошуку необхідної інформації та допомагає їм у цьому процесі [4]. Констатуємо сучасні основні завдання бібліотекарів у ЗВО під час фахової підготовки майбутніх викладачів ЗВО: розвивати у тісній співпраці з науково-педагогічними працівниками навички інформаційної культури магістрантів; допомагати у пошуку інформації при вирішенні завдань, що потребують інформації з багатьох джерел, особливо, з друкованих; постійно формувати та вести каталог інформаційних ресурсів, одночасно формуючи вміння майбутніх викладачів вищої школи працювати з бібліотечними каталогом та друкованими ресурсами; орієнтувати студентів на неперервну освіту, самонавчання, постійне самовдосконалення та забезпечувати для цього відповідні умови у бібліотеці.

Реалії сьогодення свідчать, що оновленість ролі бібліотеки, безперечно, призводить до оновлення її ролі у процесі професійного зростання майбутніх викладачів ЗВО – трансформації бібліотеки в освітній інформаційно-ресурсний центр, що має здійснюватися за допомогою комп'ютеризації приміщень бібліотеки ЗВО (або факультету чи кафедри) засобами комп'ютерної техніки та підключення до мережі Інтернет, Wi-Fi. Невід'ємним складником сучасної бібліотеки ЗВО є електронна бібліотека. Водночас, її ресурси можуть бути доповнені електронною бібліотекою випускаючої кафедри, наприклад, «Бібліотека майбутнього викладача вищої школи». Ми переконані, що така бібліотека повинна забезпечувати реалізацію узагальнених функцій, згідно типологічного

ряду: 1) фундаментальні функції (освітня, наукова, фондоутворювальна, інформаційно-пошукова, локального доступу); 2) спеціальні функції (віддаленого доступу, інформаційно-сервісна); 3) факультативні функції (просвітницька, інформаційно-довідкова, дослідницька, інтеграційна тощо).

Підкреслимо, що технологію створення електронної бібліотеки як науково-педагогічні працівники ЗВО, так магістранти можуть опанувати самостійно, використавши можливості хмарних сервісів. Крім того, допомогти виконати таке завдання допоможе практикум з дисципліни «Цифровізація освітнього процесу у вищій школі» [2].

Створення електронних бібліотек, на нашу думку, цілком уписується в процес активізації навчальної діяльності майбутніх викладачів ЗВО шляхом гармонійного поєднання формальної та інформальної освіти, оскільки слугуватиме потужним дидактичним ресурсом для професійного зростання магістрантів.

Резюмуючи, зазначимо, що реалізаційні механізми цієї дидактичної умови передбачають залучення усіх можливих шляхів набуття майбутніми викладачами ЗВО нових знань і вмінь у професійній сфері, стимуляції мотиваційних ресурсів, удосконалення самоосвітньої діяльності, неперервного професійного зростання під час навчання у ЗВО. Цілком імовірно, що рух до зближення та взаємодоповнення формальної та інформальної освіти замість конкуренції між ними, удосконалення методик інформальної освіти як невід'ємного складника фахової підготовки магістрантів у межах сучасних освітніх програм спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, є тією унікальною можливістю їх гармонійного поєднання, що забезпечить професійне зростання магістрантів під час навчання у ЗВО.

Список використаних джерел:

1. Завалевський Ю. Управління процесом професійного зростання вчителя. *Рідна школа*. № 4–5. 2012. С. 52–58.
2. Кононец Н. В. Цифровізація освітнього процесу у вищій школі: електронний посібник для самостійної роботи магістрів освітньої програми «Педагогіка вищої школи» галузі знань 01 освіта/педагогіка спеціальності 011 освітні, педагогічні науки. Полтава: ПУЕТ. 2021. 77 с.
3. Кононова М. Теоретико-методичні засади професійного зростання майбутніх вчителів-дефектологів: монографія. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка. 2019.
4. Kononets N., Ichenko O., Mokliak V. Future teachers resource-based learning system: experience of higher education institutions in Poltava city, Ukraine.

References:

1. Zavalevs'kyy, YU. (2012). Upravlinnya protsesom profesiynoho zrostannya vchytelya. *Ridna shkola, № 4–5* [in Ukrainian].
2. Kononets, N. V. (2021). Tsyfrovizatsiya osvith'oho protsesu u vyshchiiy shkoli: elektronnyy posibnyk dlya samostiynoyi roboty mahistriv osvith'oyi prohramy «Pedahohika vyshchoyi shkoly» haluz' znan' 01 osvita / pedahohika spetsial'nosti 011 osvithni, pedahohichni nauky. Poltava: PUET [in Ukrainian].
3. Kononova, M. (2019). Teoretyko-metodychni zasady profesiynoho zrostannya maybutnikh vchyteliv-defektolohiv: monohrafiya. Poltava: PNPU imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].
4. Kononets, N., Ilchenko, O., Mokliak, V. (2020). Future teachers resource-based learning system: experience of higher education institutions in Poltava city, Ukraine. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*. July 2020. ISSN 1302-6488 Volume: 21 Number: 3 Article 14 [in Turkey].